

Høringsvar fra

ARBEIDSGIVERFORENINGEN

SPEKTER

Dato: 25.06.2021

Spekter takker for muligheten til å avgi uttalelse i høringen om utredning om organisering av luftambulansetjenesten.

Med Norges geografi, bosettingsmønster og avstander, er luftambulansen en kritisk viktig del av det akuttmedisinske tjenestetilbudet. Det er en utbredt oppfatning at landet har en luftambulansetjeneste av høy kvalitet. Det oppsto utfordringer i driften knyttet til bytte av leverandør i 2018. Stortinget gjorde i den forbindelse et anmodningsvedtak om utredning av offentlig/ideell drift av luftambulansetjenesten, og regjeringen nedsatte en ekspertgruppe for å vurdere tre ulike modeller for organisering av tjenesten.

Spekter vil berømme ekspertgruppen for et grundig arbeid og for den dialog og involvering den har hatt med helsetjenesten, fagmiljøer, kommuner og andre relevante aktører i prosessen.

Ekspertgruppen har i henhold til mandatet redegjort for tre mulige organisasjonsmodeller:

- Dagens modell, herunder forbedringsmuligheter av denne
- Modell med offentlig drift
- Modell med drift av ideelle aktører

Som grunnlag for sin tilråding har ekspertgruppen gjort en vurdering av styrker og svakheter ved hvert av modellalternativene, og hvor egnet de vil være for at luftambulansetjenesten skal fylle sin funksjon og bidra til å nå helsepolitiske mål. I Nasjonal helse- og sykehusplan 2020–2023, som ekspertgruppen viser til, heter det at «luftambulansen skal bidra til et likeverdig helsetjenestetilbud, og er nødvendig for å sikre at pasienter skal få et moderne behandlingstilbud ved

tidskriske tilstander» (Meld. St. 7 (2019–2020)).

Etter det Spekter bedømmer som en faktabasert og balansert vurdering, faller ekspertgruppen ned på en tilråding om å videreføre dagens modell, men med tilpasninger på noen punkter. I likhet med de regionale helseforetakene og Luftambulansetjenesten HF, støtter Spekter vurderingen som ligger til grunn for gruppens tilråding om å gå videre med dagens modell. Spekter kommenterer ikke de øvrige modellalternativene her.

Slik ekspertgruppen konkluderer, er det er flere momenter som taler for denne modellen. En videreføring av dagens modell vil sikre at ordningen med anbud videreføres. Det vil være en fordel, slik Spekter ser det. Innspill til utredningen fra de fleste medisinske fagmiljøene i luftambulansetjenesten tilsier at kvaliteten i tjenesten har blitt bedre ved hver anbudsprosess og nye kontrakter som stiller høyere krav til både utstyr og personell. Konkurransen og anbudsmekanismen har slik bidratt til innovasjon og kvalitetsforbedringer. Ekspertgruppen vurderer også at bruk av anbud bidrar til å sikre et optimalt forhold mellom pris og kvalitet. Innovasjon, tjenesteutvikling og kostnadseffektive løsninger er helt sentralt for helsetjenestens evne til å oppfylle sitt oppdrag nå og fremover. Bruk av flere ulike aktører gir en dynamikk som fremmer kostnadseffektivitet, kvalitet og utvikling. Ved en videreføring av dagens modell vil luftambulansetjenesten kunne bruke ideelle leverandører, som Stiftelsen Norsk Luftambulans, og kommersielle, og slik dra nytte av et samspill mellom offentlige og private aktører som Spekter ser som viktig.

Spekter ser en utfordring i ekspertgruppens forslag om at modellen forbedres ved «å sikre videreføring av de ansattes arbeids- og lønnsvilkår ved framtidige operatørskifter.» Som gruppen selv er inne på, kan det svekke konkurransen. Det kan være til hinder for at tjenesten videreutvikles ved at ulike tilbydere for eksempel bruker ulike turnusplaner, vaktbyttetidspunkter eller vaktens lengde. Avhengig av hvordan forslaget skal forstås, kan en slik videreføring også få som konsekvens at lønningene forhandles opp mot slutten av kontraktperioden og dermed gi høyere kostnader utenfor de regionale helseforetakenes kontroll, som Luftambulansetjenesten HF skriver i sitt hørings svar.

Spekter vil i denne sammenhengen vise til at Forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter allerede ivaretar arbeidstakernes rettigheter. Forskriften har til formål å «bidra til at ansatte i virksomheter som utfører tjenester og

bygge- og anleggsarbeider for offentlige oppdragsgivere, ikke har dårligere lønns- og arbeidsvilkår enn det som følger av gjeldende allmenngjøringsforskrifter eller landsomfattende tariffavtaler.» Spesielt paragraf 5 i forskriften er relevant her. Paragrafen pålegger oppdragsgiver i sine kontrakter skal stille krav om at ansatte hos leverandører og eventuelle underleverandører som direkte medvirker til å oppfylle kontrakten, har lønns- og arbeidsvilkår i samsvar med denne bestemmelse.